

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання кафедри
« 29 » серпня 2025 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПШ 1.2.10 Методика ознайомлення з довкіллям дітей раннього та дошкільного віку

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

(назва)

спеціальність 012 Дошкільна освіта

(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет психолого-педагогічний

(назва факультету)

2025 – 2026 рік

Робоча програма «**Методика ознайомлення з довкіллям дітей раннього та дошкільного віку**»

(назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти **ОП Дошкільна освіта**

Спеціальність **012 «Дошкільна освіта»**

Розробник:

Яйленко В. Ф., ст.викладач кафедри дошкільної освіти

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Семестрових модулів – 2	<u>ОП Дошкільна освіта</u> (назва) Спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта</u> (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 7		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 180		5-й	6-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача - 2	Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		20/4 год.	10/2 год.
		Практичні, семінарські	
		10/2 год.	20/4 год.
		Лабораторні	
		- год.	-год.
		Самостійна робота	
		60/84 год.	58/82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		2/2 год.	
Вид контролю:			
екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття вищої освіти -30/70

для заочної форми здобуття вищої освіти -20/80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична та практична підготовка майбутніх вихователів до організації ознайомлення з довідками дітей раннього та дошкільного віку.

Завдання:

- ✓ ознайомити здобувачів вищої освіти із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ предметного, природного та соціального довідка у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття відповідних знань шляхом спостережень, експериментів, роботи з довідковою літературою;
- ✓ ознайомити студентів з історією становлення методики ознайомлення з предметним, природним та соціальним довідками;
- ✓ сформуванню теоретичну базу знань про завдання, зміст, форми та методи роботи по ознайомленню з предметним, природним та соціальним довідками дітей раннього та дошкільного віку;
- ✓ практично оволодіти методами ознайомлення з предметним, природним та соціальним довідками дітей раннього та дошкільного віку;
- ✓ підготувати до практичного втілення набутих знань в сучасних умовах роботи в закладах дошкільної освіти різного типу;
- ✓ сформуванню дослідницькі уміння;
- ✓ збагатити естетичні враження та сформуванню систему цінностей у майбутніх вихователів.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Дисципліна «Методика ознайомлення з довідками дітей раннього та дошкільного віку» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки (нормативна частина) і вивчається протягом п'ятого та шостого семестрів.

Передумови для вивчення дисципліни

«Методика ознайомлення з довідками дітей раннього та дошкільного віку» як теоретична і практична навчальна дисципліна перебуває у тісному взаємозв'язку з дисциплінами: філософією, психологією (загальною, віковою), педагогікою (загальною, дошкільною), історією дошкільної педагогіки, дитячою літературою.

Компетентності та результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набуватимуть такі основні компетентності:

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність виконувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов
<i>Загальні</i>	1.Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. 2.Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 4.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. 6.Здатність до міжособистісної взаємодії.

	<p>7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>9. Здійснення безпечної діяльності.</p>
<i>Фахові</i>	<p>1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p>2.Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).</p> <p>3.Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>4. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).</p> <p>5.Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.</p> <p>6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.</p> <p>7. Здатність до національно-патріотичного виховання мови, рідного міста, поваги до державних символів України).</p> <p>8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності у побуті, природі й довкіллі.</p> <p>9.Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості у дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>10. Здатність складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.</p> <p>11.Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо).</p> <p>12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.</p> <p>13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>14. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.</p> <p>15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей.</p> <p>16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.</p> <p>17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.</p> <p>18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p>19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами</p>

Результати навчання

Шифр програмних	Програмові результати навчання
-----------------	--------------------------------

результатів навчання	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку. 2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій. 3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами. 4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку. 5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. 6. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами. 7. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності. 8. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням. 9. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти. 10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. 11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому. 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці. 13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю. 14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей. 15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності. 16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

	<p>17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.</p> <p>18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.</p> <p>19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.</p> <p>20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.</p> <p>21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.</p> <p>22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного вік</p>
--	---

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 1. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 2. Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям в закладі дошкільної освіти.

Змістовий модуль 2. Зміст та умови ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 3. Зміст ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з предметним, природним та соціальним довкіллям.

Тема 4. Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним, природним та соціальним довкіллям у закладі дошкільної освіти

Змістовний модуль 3. Засоби і форми ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з довкіллям

Тема 5. Форми організації роботи щодо ознайомлення дітей з довкіллям.

Тема 6. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям.

Змістовний модуль 4. Методи і прийоми ознайомлення дітей з довкіллям

Тема 7. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з предметним довкіллям.

Тема 8. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з природним довкіллям.

Тема 9. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з соціальним довкіллям.

Змістовний модуль 5. Куточок природи та земельна ділянка у закладі дошкільної освіти

Тема 10. Куточок природи як основна матеріальна база ознайомлення дітей з природою.

Тема 11. Значення земельної ділянки у здійсненні основних завдань ознайомлення дітей з природою.

Змістовний модуль 6. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя

Тема 12. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих. Стосунки з однолітками.

Тема 13. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя.

Змістовний модуль 7. Планування і облік роботи по ознайомленню дітей з довкіллям

Тема 14. Види планування роботи з ознайомлення дітей з довкіллям.

Тема 15. Зміст і форми обліку роботи щодо знайомлення дітей з довкіллям.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади ознайомлення дітей з довкіллям												
Тема 1. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям в закладі дошкільної освіти.	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	22	4	4	-	-	14	20	-	-	-	-	20
Змістовий модуль 2. Зміст та умови ознайомлення дітей з довкіллям												
Тема 3. Зміст ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з предметним, природним та соціальним довкіллям.	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним, природним та соціальним довкіллям у закладі дошкільної освіти	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	22	4	4	-	-	14	20	-	-	-	-	20
Змістовий модуль 3. Засоби і форми ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з довкіллям												

Тема 5. Форми організації роботи щодо ознайомлення дітей з довкіллям.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 6. Засоби ознайомлення дітей з довкіллям.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 3	20	4	4	-	-	12	20	-	-	-	-	20
Змістовий модуль 4. Методи і прийоми ознайомлення дітей з довкіллям												
Тема 7. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей предметним довкіллям.	12	2	2	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 8. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з природним довкіллям.	12	2	2	-	-	8	16	2	2	-	-	12
Тема 9. Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з соціальним довкіллям.	12	2	2	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 4	36	6	6	-	-	24	44	6	6	-	-	32
Змістовий модуль 5. Куточок природи та земельна ділянка у закладі дошкільної освіти												
Тема 10. Куточок природи як основна матеріальна база ознайомлення дітей з природою.	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 11. Значення земельної ділянки у здійсненні основних завдань ознайомлення дітей з природою.	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 5.	24	4	4	-	-	16	24	-	-	-	-	24
Змістовий модуль 6. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя												

Тема 12. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих. Стосунки з однолітками.	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Тема 13. Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя.	12	2	2	-	-	8	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 6.	24	4	4	-	-	16	20	-	-	-	-	20
Змістовий модуль 7. Планування і облік роботи по ознайомленню дітей з довкіллям												
Тема 14. Види планування роботи з ознайомлення дітей з довкіллям.	12	2	2	-	2	6	12	-	-	-	2	10
Тема 15. Зміст і форми обліку роботи щодо знайомлення дітей з довкіллям.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 7.	22	4	4	-	2	12	22	-	-	-	-	20
Усього годин	170	30	30	-	2	108	170	6	6	-	2	156
Модуль 2												
ІЗ	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Усього годин	180	30	30	-	2	118	180	6	6	-	2	166

5. Перелік тем і зміст семінарських занять

№ з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1.	Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям Питання для обговорення: 1. Предмет та завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям. 2. Діалектико-матеріалістична філософія як методологічна основа методики. 3. Зв'язок методики з іншими науками. 4. Методи наукового дослідження методики.	2/-	РН-1, РН-9
2.	Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям в закладі дошкільної освіти Питання для обговорення: 1. Філософська категорія цілісності як основа	2/-	РН-3, РН-9

	<p>цілісності свідомості дитини.</p> <p>2. Принципи ознайомлення дітей з довкіллям.</p> <p>3. Розвиток критичного мислення дошкільників в процесі ознайомлення з довкіллям.</p> <p>4. Взаємозв'язок розвитку мислення з розвитком мовлення дітей раннього та дошкільного віку.</p>		
3.	<p>Зміст ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з предметним, природним та соціальним довкіллям</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Державний стандарт дошкільної освіти з наряду ознайомлення з довкіллям.</p> <p>2. Нормативно-правова база щодо організації освітньо-виховного процесу з наряду ознайомлення з довкіллям дітей раннього та дошкільного віку.</p>	2/-	PH-1, PH-3, PH-5, PH-12, PH-15
4.	<p>Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним, природним та соціальним довкіллям у закладі дошкільної освіти</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Аналіз основних освітніх програм, які рекомендовані Міністерством освіти і науки України, з наряду ознайомлення з довкіллям.</p> <p>2. Аналіз структури основних освітніх програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.</p>	2/-	PH-1, PH-3, PH-5, PH-12, PH-15
5.	<p>Форми організації роботи щодо ознайомлення дітей з довкіллям.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Прогулянка – обов'язковий компонент режимних процесів.</p> <p>2. Цільова прогулянка за межі дошкільного закладу.</p> <p>3. Екскурсія як важлива форма з ознайомлення з природою.</p> <p>4. Заняття-основна форма навчання дітей дошкільного віку.</p> <p>5. Сучасні вимоги до проведення занять.</p> <p>6. Види та типи занять.</p> <p>7. Інтегроване заняття як форма узагальнення і систематизації знань дошкільників.</p>	2/-	PH-1, PH-7, PH-12, PH-15
6.	<p>Засоби ознайомлення дітей з довкіллям</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Засоби ознайомлення дітей з предметним довкіллям.</p> <p>2. Засоби ознайомлення з природним довкіллям дітей раннього та дошкільного віку.</p> <p>3. Засоби ознайомлення дітей з соціальною дійсністю.</p>	2/-	PH-1, PH-3
7.	<p>Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з предметним довкіллям</p> <p>Питання для обговорення:</p>	2/2	PH-1, PH-4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організація спостережень дітей у предметному довкіллі. 2. Експерсії-озляди, розглядання предметів і бесіда про них, експерсії за межі дошкільного закладу. 3. Бесіди за змістом картин. 4. Бесіди за дидактичними картинками. 5. Бесіди за змістом репродукцій художніх картин. 6. Методи опосередкованого ознайомлення дітей з предметним довкіллям 7. Ознайомлення з довкіллям засобами дидактичної гри. 8. Методика ознайомлення дітей з якостями і властивостями предметів 		
8.	<p>Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з природним довкіллям.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація методів. 2. Вибір методів та їх взаємозв'язок. 3. Навчально-виховне значення спостереження. Види, структура та методика організації спостережень в різних вікових групах. 4. Демонстрування ілюстративного матеріалу. Вимоги до ілюстративного матеріалу та його використання. 5. Моделі та методика їх використання. 6. Освітньо-виховне значення праці в природі, її своєрідність. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей в природі. Види праці в природі, їх зміст в різних вікових групах. 7. Методика організації колективної праці. 8. Нескладні досліди, їх значення та структура. 9. Види ігор та їх значення. Класифікація дидактичних ігор, методика їх проведення. 10. Освітньо-виховне значення словесних методів. Розповідь, її види і значення. 11. Використання природознавчої дитячої літератури. 12. Бесіди, їх види і структура. Методика організації та проведення бесід в старшому дошкільному віці. 	2/2	РН-1, РН-4
9.	<p>Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з соціальним довкіллям.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи безпосереднього ознайомлення із суспільним довкіллям (наочні, практичні, ігрові) 2. Методи опосередкованого ознайомлення із суспільним довкіллям (словесні методи) 3. Методи, що підвищують пізнавальну активність дітей 	2/2	РН-1, РН-4

	<p>4. Методи, спрямовані на підвищення емоційної активності дітей при засвоєнні знань про соціальний світ.</p> <p>5. Методи і прийоми, що сприяють встановленню зв'язку між різними видами діяльності.</p> <p>6. Методи корекції і уточнення уявлень дітей про соціальний світ.</p>		
10.	<p>Куточок природи як основна матеріальна база ознайомлення дітей з природою.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення куточка живої природи. 2. Умови утримання рослин та тварин в ЗДО. 3. Кімнатні рослини в куточку природи. 4. Тварини в куточку природи. 5. Сезонні роботи в куточку природи. 	2/-	PH-1
11.	<p>Значення земельної ділянки у здійсненні основних завдань ознайомлення дітей з природою.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення ділянки і її організація. 2. Озеленення ділянки. 3. Облаштування квітника, городу, саду. 4. Утримування тварин на ділянці дитячого закладу. 5. Приваблювання птахів. 	2/-	PH-1
12.	<p>Ознайомлення з суспільним довкіллям дітей раннього та дошкільного віку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про освітню компоненту «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» 2. Фактори соціалізації дитячої особистості. 3. Принципи взаємовідносин дітей і дорослих. 4. Стосунки з однолітками. 	2/-	PH-1, PH-5, PH-5
13.	<p>Ознайомлення дітей з явищами суспільного життя.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми ознайомлення дітей з суспільним довкіллям. 2. Виховання любові до Батьківщини і прилучення до народної культури 3. Економічне виховання дітей у взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї 	2/-	PH-1, PH-4
14.	<p>Види планування роботи з ознайомлення дітей з довкіллям.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи планування. 2. Планування роботи з ознайомлення з явищами природи в повсякденному житті. 3. Планування роботи з ознайомлення з явищами природи на спеціально організованих заняттях. 	2/-	PH-2, PH-5, PH-7, PH-13
15.	<p>Зміст і форми обліку роботи щодо знайомлення дітей з довкіллям.</p> <p>Питання для обговорення:</p>	2/-	PH-7

	1. Форма ведення плану та обліку. 2. Форма обліку планування трудових доручень та колективної праці. 3. Форма обліку планування ігрової діяльності.		
	Всього	30/6	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин денна/заочна
1	Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з довкіллям	6/10
2	Наукові засади методики ознайомлення дітей з довкіллям в закладі дошкільної освіти	8/10
3.	Зміст ознайомлення дітей раннього та дошкільного віку з предметним, природним та соціальним довкіллям	8/10
4.	Програмне забезпечення ознайомлення дітей з предметним, природним та соціальним довкіллям у закладі дошкільної освіти	6/10
5.	Форми організації роботи щодо ознайомлення дітей з довкіллям	6/10
6.	Засоби ознайомлення дітей з довкіллям	6/10
7.	Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з предметним довкіллям	8/10
8	Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з природним довкіллям	8/12
9.	Характеристика методів і прийомів ознайомлення дітей з соціальним довкіллям	8/10
10.	Куточок природи як основна матеріальна база ознайомлення дітей з природою	8/12
11.	Значення земельної ділянки у здійсненні основних завдань ознайомлення дітей з природою	8/12
12.	Принципи взаємовідносин дітей і дорослих. Стосунки з однолітками	8/10
13.	Методика ознайомлення дітей з явищами суспільного життя	8/10
14.	Види планування роботи з ознайомлення дітей з довкіллям	6/10
15.	Зміст і форми обліку роботи щодо знайомлення дітей з довкіллям.	6/10
	ІНДЗ	10/10
	Всього	108/156

8. Індивідуальні завдання

1. Розвиток пізнавальних інтересів у дошкільників в процесі ознайомлення з довкіллям.
2. Виховання бережливого та дбайливого відношення дошкільників до природи.
3. Виховання естетичного сприйняття та почуттів в процесі ознайомлення дітей з природним довкіллям.
4. Формування у дошкільників уявлень про живий організм.
5. Формування у дошкільників уявлень про агроценози.
6. Формування у дошкільників уявлень про біоценози.
7. Ознайомлення дошкільників з ростом і розвитком рослин.
8. Формування у дошкільників елементарних уявлень про розмноження живих організмів.
9. Ознайомлення дошкільників з сезонними змінами у природі.
10. Систематизація знань дітей раннього та дошкільного віку про довкілля.

11. Облаштування куточка природи і зміст освітньо-виховної роботи у ньому.
12. Облаштування акваріума та організація освітньо-виховної роботи у ньому.
13. Освітньо-виховна робота з дошкільниками на екологічній стежці.
14. Особливості роботи з календарями природи й щоденниками спостережень у дошкільному закладі.
15. Використання моделювання в екологічному вихованні дошкільників.
16. Використання дослідів у підготовці дітей до самостійної пошукової діяльності.
17. Використання словесних ігор природознавчого змісту в процесі формування у дітей уявлень про природу.
18. Використання предметних ігор з природним матеріалом в екологічному вихованні дітей.
19. Формуванні у дітей уявлень про унікальність живих організмів.
20. Доручення як особлива форма виховання у дошкільників бажання працювати.
21. Свята та розваги екологічного змісту у закладі дошкільної освіти.
22. Наступність закладу дошкільної освіти та НУШ щодо ознайомлення з довкіллям.
23. Співпраця дошкільного закладу і сім'ї з екологічного виховання дошкільників.

9. Методи навчання

В процесі навчання використовуються лекції (у тому числі проблемного характеру), семінарські заняття (традиційні, комбіновані), індивідуальні заняття (консультації), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою.

Також в освітньому процесі використовуються елементи дистанційного навчання за допомогою навчального порталу МДУ Moodle, платформи Zoom та ін.

10. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни (екзамен).

11. Критерії оцінювання поточного контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, якісно виконує творчі завдання з дотриманням чистоти та правильності виконання, вільно використовує наукову термінологію.
2	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, повно розкриває зміст теоретичних запитань, на достатньо високому рівні виконує творчі завдання з дотриманням чистоти та правильності виконання, вільно використовує наукову термінологію.
1	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки. На середньому рівні розкриває зміст теоретичних запитань та на виконує творчі завдання щодо дотримання чистоти та правильності виконання, недостатньо використовує наукову термінологію.
0	Оцінюється робота студента, який виконує творчі завдання на дуже низькому рівні (не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань).

Орієнтовні критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
35-40	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
30-34	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-33	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю.
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид роботи	Кількість годин (денне/заочне)	Обсяг кредитів	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тема 1			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Тема 2			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Змістовий модуль 2			
Тема 3			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3

Тема 4			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Змістовий модуль 3			
Тема 5			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Тема 6			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Змістовий модуль 4			
Тема 7			
Лекційні	2/2		
Практичні / семінарські заняття	2/2		3
Тема 8			
Лекційні	2/2		
Практичні / семінарські заняття	2/2		3
Тема 9			
Лекційні	2/2		
Практичні / семінарські заняття	2/2		3
Змістовий модуль 5			
Тема 10			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Тема 11			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Змістовий модуль 6			
Тема 12			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Тема 13			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Змістовий модуль 7			
Тема 14	2/-		
Лекційні			
Практичні / семінарські заняття	2/-		3
Тема 15			
Лекційні	2/-		
Практичні / семінарські заняття	2/-		3

Виконання ІЗ			10
Підготовка і складання екзамену			45
Підсумок			100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Викладання дисципліни (проведення лекцій і семінарських занять) передбачає аудиторію з мультимедійною дошкою або медіапроектором.

За умов дистанційного навчання – персональні комп'ютери, доступ до Навчального порталу МДУ.

14. Рекомендовані джерела інформації Обов'язкова література

1. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. 408 с.
2. Загородня Л. Діти, квіти та жуки, або Як ознайомити дошкільників із природним довкіллям. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №7. С. 4-9.
3. Загородня Л. Екологічна освіта дошкільників: ідеї з-за кордону. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №7. С. 15-17.
4. Крутій К. Л. Природничо-наукова освіта дошкільників: блоково-тематичне планування на засадах інтеграції та методичні поради. Зима-білосніжка / К. Л. Крутій, І. Б. Стеценко. — Запоріжжя : ТОВ «ЛПІС» ЛТД, 2017. 124 с.
5. Лисенко Г., Іващенко О., Заклекта О. Від насінинки до рослини: екологічний проєкт у дитячому садку. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №7. С. 22-25.
6. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: дошкільник-педагог. Навчально-методичний посібник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 400с.
7. Максимова О.О. Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям: навчальний посібник / О.О. Максимова. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 175 с.
8. Марущенко Т., Кравець О. Освітній теренкур-ходьба зі смыслом. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. №7. С. 26-30.
9. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія / Укладач Н.М.Горопаха. –К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 432 с.

10. Основи природознавства з методикою ознайомлення дошкільників з природою: навчально-методичний посібник / уклад.: Л. В. Бобро. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 175 с.
11. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою: Навч. посібник. К.: Вища шк., 1993. 225 с.

15. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;
- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Анкетування з академічної доброчесності:

<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YkIgQK8j0/edit>

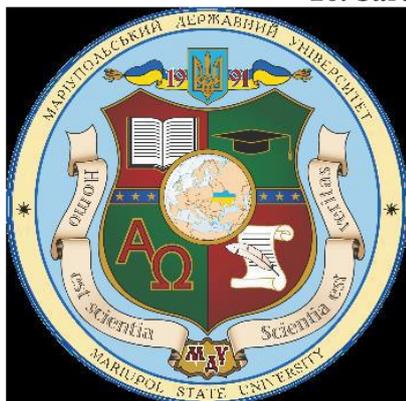
2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

16. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Методика ознайомлення з довіллям дітей раннього та дошкільного віку
Освітня програма	ОПП Дошкільна освіта-2021 бакалаври
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Кафедра, яка здійснює викладання	Дошкільної освіти
Викладач ПІБ, посада	Яйленко Вікторія Федорівна, старший викладач кафедри дошкільної освіти
Електронна адреса викладача	v.yaylenko@mu.edu.ua
Консультації (дата, час, можливість онлайн консультування)	Четвер кожного тижня, 14.00, онлайн (платформи Zoom, Meet)
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	https://moodle.mu.edu.ua/course/edit.php?id=15186
Компетентності та програмні результати навчання	PH-1, PH-3, PH-4, PH-5, PH-7, PH-9, PH-12, PH-13, PH-15

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/ кредити)	Кількість аудиторних годин денна/заочна		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінари		
5,6	180	30/6	30/6	ІЗ за весь період вивчення дисципліни	Екзамен